בסוד שיח

מתיחות בצמרת

מאת שאול שיף

באחרונה קיימת מתיחות רבה בצמרת המפד"ל על רקע הרכבתן של מועצות דתיות ובחירת נציגי שר הדתות לגוף הבוחר את מועצת הרבנות הראשית והרבנים הראשיים.

שר החינוך והתרבות, זבולון המר נועד השבוע לשיחה בארבע־עיניים עם שר הדתות, פרופ' אבנר שאקי, אולם, ככל הידוע, חלק ממוקדי המתיחות נשארו בעינם.

סיעת המפד"ל בכנסת עשתה מאמצים רבים למנוע פרסומים והדלפות על חילוקי הדעות הקשים עם שר הדתות אך בימים אלה, הפך הנושא לשיחה ומקור לדאגה גם בקרב כמה מראשי סיעות הקואליציה.

נושא המחלוקת הוא הרכבה של המועצה הדתית בדימונה. שר הדתות החליט על הרכב

השר אבנר חי שאקי

שאינו מקובל על רוב מרכיבי המפד"ל. הדברים הגיעו עד לכדי התנגשות חזיתית כאשר ראשי המפד"ל הודיעו לוועדת השרים המיוחדת לענייני מועצות דתיות, שבה היו"ר הוא מזכ"ל משרד ראש הממשלה, יוסי בן־אהרון, כי הם מתנגדים להרכב המוצע על־ידי שר הדתות. בשבוע הבא עשוי נושא זה להיות מוכרע בוועדת השרים, אך בין כך ובין כך הוא מעיב על מערכת היחסים שבין סיעת המפד"ל לבין שר הדתות. ראשי המפד"ל טוענים,

השר זבולון המר

כי נפגעו מכך שבפגישה פנימית שבה נטלו חלק רק חמשת חברי הכנסת של המפד"ל והתנהלה באווירה טובה (במסגרת ארוחת צהרים במלון פלז'ה־שרתון, ירושלים) ניתן היה להתרשם, כי שר הדתות ייענה לבקשת ארבעת עמיתיו, אולם לא כן התפתחו העניינים. נראה, כי שר הדתות איתן בדעתו להעביר את ההרכב המקובל עליו ועל ראשי משרד הדתות, והראייה היא מאמציו להכריע את הנושא במסגרת ועדת השרים.

יצויין, כי בהמשך כהונתו של ישראל נבון בדימונה כיו"ר המועצה הדתית תומכים גם רבני העיר וראש העיר. גם לגבי גני־תקווה ואילת אין תמימות דעים במפד"ל, אך כאמור, עיקר המתיחות היא בכל הקשור לדימונה.

נראה, כי בימים הקרובים ייעשה מאמץ נוסף לגשר על־פני חילוקי הדעות, ולא חוששים במפד"ל – תשובש כליל מערכת היחסים בין הסיעה לבין שר הדתות.

הקואליציה התובעת בחירות פנימיות

הקיבוץ הדתי, הדור הצעיר במפד"ל בראשותו של נחום לנגנטל והחוג המקיף את ח"כ חנן פורת מתכוונים לתאם פעולה, שתכליתה קיום בחירות פנימיות במפד"ל כמתחייב מחוקת המפלגה.

"מלחמת המפרץ" שיבשה את כל ההיערכויות הפנימיות במפלגות וכמובן גם במפד"ל, אך לכשיפוגו הסכנות מחוץ, יחודשו כל "הקואליציות" בתוך המפלגות והדבר ימצא ביטויו במפד"ל בתביעה נמרצת של חנ"ל לעריכת בחירות פנימיות. אין ספק, כי המאבק על דימונה (ראה הנ"ל) הוא סנונית המבשרת את בוא האביב והקיץ החם שלאחריו, ומסיבה זו בלבד מהססים רבים אם השעה יפה לבחירות פנימיות שאינן תורמות לשלום־בית ולפעילות קונסטרוקטיבית של סניפי המפלגה בכל מקרה מקובל על כל ראשי המפד"ל לקיים בחירות פנימיות לפני הבחירות לכנסת, הוויכוח הוא סביב השאלה מתי?

מי יחליף את יצחק מאיר?

משרד החוץ הציע לחבר הנהלת הסוכנות היהודית וראש המחלקה לחינוך ותרבות תורניים בגולה, יצחק מאיר, לכהן כשגריר ישראל בשווייץ, ככל הידוע נוטה מאיר לקבל הצעה זו, ואם כך אכן יהיה, יתפטר מתפקידיו בהסתדרות הציונית, עמיתו בהנהלת הסוכנות היהודית, אליעזר שפר המכהן היום כראש המחלקה לדור המשך והתנדבות ומרכז את פעילות הלישכה לשרותים רוחניים לקהילות היהודיות בחו"ל – מוזכר כמועמד הטבעי לעמוד בראש המחלקה לחינוך ותרבות תורניים "מדינא דבר מיצרא". אולם, נראה, כי בכל זאת יתקיימו בחירות על ראשות המחלקה התורנית. יו"ר המרכז לחינוך דתי, ר' מאיר הלברטל הודיע השבוע כי הוא רואה עצמו מועמד והוא מביא עמו למועמדות את ניסיונו כנציג מחלקה זו בדרום אמריקה, מוזכר גם שמה של הגב' טובה אילן, מחנכת, מהדמויות הבולטות בקיבוץ הדתי. אין זה מן הנמנע, כי גם פרופ' יצחק יוחאי (עירית פתח־תקוה) יציג את מועמדותו.

כמובן שאם ייבחר אליעזר שפר, יהיו מספר מועמדים לראשות המחלקה לדור המשך, ביניהם שליחים לשעבר ופעילים בפורומים השונים של הציונות הדתית.

40 יכנו...

מזכ"ל המפד"ל, ח"כ הרב יצחק לוי ציטט השבוע את אחד הרבנים שניבא כי יותר לא יפלו טילי סקאד על ערי ישראל. הרב לוי סירב לנקוב בשמו של הרב, אך ציין, כי מדובר באחד הרבנים החשובים שתלה נבואתו בפסוק: "ארבעים יכנו לא יוסיף". ומכיוון שנפלו כבר ארבעים סקאדים הרי שלא יוסיף. הבעייה היא שבמערכת הבטחון ישנם הגורסים, כי נורו לכיוון ישראל 42 טילים, ואם אכן נכונה גירסה זו – יש לנו בעייה עם הפסוק הנ"ל, אלא שניתן ליישב זאת בכך שאותם שניים נוספים לא נפלו כנראה בגבול ישראל ושבריהם גם לא אותרו כאן.

מרידור: לא הפעם הראשונה

השבוע גילה שר המשפטים, דן מרידור בחוג ידידיו, כי אין זו הפעם הראשונה שימניים קיצוניים כותבים על דלת ביתו כתובות נאצה, הוא סיפר כי באחד הבקרים מצא על דלת ביתו סיסמאות בשחור אך נמנע מלעשות מזה עניין, רחץ את הדלת טרם שיראו זאת ילדיו ועבר לסדר היום. גם במקרה האחרון ביקש לנהוג כך, אלא שלא היו בידיו הכלים והכימיקלים המתאימים לשטוף את הקירות שליד דלת ביתו, וכך נאלץ לערב את גורמי הבטחון במעשה הראוי לכל גינוי. אגב, לשר המשפטים ידועה זהותו של "המלכלך" הראשון שנתפס בעקבות מעשה דומה. על דלת אחת הדירות הידועות בירושלים. שר המשפטים אינו נרתע מהמחאה האלימה של הימין הקיצוני כשם שלא איבד משלוותו כאשר היה נתון לאיומים סמויים וגלויים של קיצונים ב"גוש אמונים" לשעבר במהלך פגישה שקיים עמם. השר נחוש בעמדתו: לא אתן יד לשוב לאותם ימים שאנשים נבחרו לכהונתם על־פי מפתח מפלגתי. לא אדיח ולא אפטר איש בגלל שמישהו חושד בו או בה בכך שאינה מזוהה עם מפלגתי.

כיצד הצביעו תומכי ישראל?

מבין שמונה סנטורים יהודים (6 דמוקרטים ו־2 רפובליקנים) התנגדו חמישה (!) לשימוש בכוח צבאי במפרץ. מתוך 33 היהודים חברי בית הנבחרים (26 דמוקרטים, 6 רפובליקנים ו־1 עצמאי) תמכו 17 והתנגדו 16 (!). אחד ההסברים להתנגדותם של חברי הקונגרס הללו לפעולה הצבאית שהיה בה כדי לשרת את צרכי הבטחון של מדינת ישראל, הוא באי רצונם להפוך את המלחמה ל"מלחמה יהודית" ולהחשף לאשמה שהם מעדיפים את ענייניה של ישראל על טובתה של ארה"ב. יצויין, כי גם הקהילה היהודית בארה"ב נמנעה בדרך כלל מנקיטת עמדה פומבית ברורה בעד המלחמה בטרם שון החלה.

הסנטור יוסף ליברמן הדמוקרטי מקונטיקט (שומר מצוות) תמך במלחמתו בניגוד לעמדת סיעתו והסביר כי עשה זאת מתוך שכנוע שהאינטרס האמריקני מחייב את היציאה למלחמה.

הרב מרדכי אליהו: אין סיבה להאזין לגל השקט ברדיו אחרי שדובר צה"ל נחמן שי הורה לארוז המסיכות ולפרק את "החדר האטום"

"המציאות תכתיב את התשובה" אמר לי הרב מרדכי אליהו, שליט"א, הראשון לציון, אתמול, בבוקר, שעה קלה לפני הודעת פירוק החדר האטום של דובר צה"ל. שאלתיו האם להשאיר רדיו פתוח בשבת והרב ענה: תלוי בהג"א. אם משאירים "שיגרת חירום" או לא משאירים, שעה קלה לאחר מכן היה ברור שאין להאזין עוד לגל השקט שכן במפרץ הפרסי הוכרז על "הפסקת אש" דאגלנו – על איוורור החדרים האטומים...

לא יזום בשנים האחרונות אימוץ פתרונות טכנולוגיים.

בצומ"ת דוחים את ההאשמה שהם מתעניינים בהסדרת הנוחות הביתית של בעלבתים יהודיים בשבת, ומנפנפים בכל הנושאים הציבוריים שטיפלו בהם בשנים האחרונות. במשקים הדתיים למשל, התמודדו עם החידוש ששמו **רפת ממוחשבת**, עם **הלול הממוחשב**, עם מד חלב אוטומטי וזיהוי אוטומטי של פרות – כל אלה, והשבת.

בבתי חולים ומוסדות גריאטרים הסדירו מערכת של איתות חולה־אחות בשבתות, מעליות שבת ומיחמי שבת למהדרין. נמצאה דרך לאפשר כניסת מים למיחם המתרוקן בשיטת גלישה, המותרת הלכתית, בכלי הנקרא: **גלישבת**.

אגב, החידושים הלשוניים של צומ"ת המעידים על עכשוויות פירסומית, ועל כישרון שיווקי – הופכים את סגנונו המודרני שונה מיידית מזה של הרב הלפרין. בצומ"ת מדברים על פעילות "הילכטכנית", מילה שחידשו. ברב הלפרין, אני מנחשת, מילים כאלה יעוררו צמרמורת.

במסגרת החידושים לעזרת הציבור התמודדו בצומ"ת עם עגלת נכים חשמלית וכיצד להפעילה בשבת, מכשיר ביתי לבדיקת סכרת העובד על חשמל, דלתות חשמליות לחדרי ניתוח עם סידורי גרמא (יש כאלה בבית־חולים סורוקה) ודלתות בלחץ אוויר במקום בחשמל לבתי מלון (בתי המלון עוד לא מוכנים לקבל פתרון כזה והציבור הדתי נאלץ להיכנס דרך הדלת האחורית המובילה מהחנייה). כך גם התקינו מערכות אזעקה מפני גנבים בבתים פרטיים ובבתי כנסת והם קובלים על כך שצה"ל (מסיבות תקציביות?) לא מוכן ליישם חידושים טכנולוגיים למניעת חילולי שבת בכל מחנותיו כגון **טלפון שבת**, גדירות בטחון **חשמליים להפעלה ללא חילול**, גנרטורים במוצבים בשיטת הגרמא ועוד ועוד.

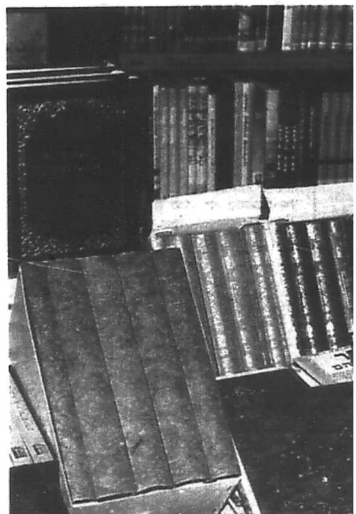
לעומת זאת, בהתנחלויות ובהתיישבות הדתית שמחו לאמץ את פתרונותיהם בבעיה הכואבת של סידורי שמירה מפני מחבלים בשדות ובבוסתני הפרי. לשם כך הומצא **הג'יפ של שבת** עם סידורי התנעה, אורות וזרקורים שבערך **עשרים דגמים** שלו קיימים בארץ. ג'יפ עם השהיית גרמא תוכלו לראות בישובי הגולן, בגוש עציון, בבקעת הירדן, באיזור סעד ובשומרון.

עשרים ג'יפים של שבת

בהתמודדות עם בעיות כאלה נוהג הרב רוזן לפנות אל מה שהוא מכנה **רבנים בעלי גישה ממלכתית** כמו הרב הישראלי, הרב נויוירט, הרב ש"ז אוירבך וטוען שהם ממשיכי הקו הנמשך מאז... גם "החזון איש" זצ"ל לא התמודד עם שאלת החליבה בשבת של הקיבוצים הדתיים מתוך גישה **פרטנית**, כי לו עשה כך היה מחפש פתרונות נוסח "גוי של שבת" סבורים בצומ"ת. מאחר שהוא דאג לאפשרות **הקמתה של חקלאות דתית יהודית בארץ ישראל – פסק כפי שפסק**.

שפה שתי
טכנולוגיה

בדרך זו הולך להערכת הרב רוזן גם הראשון לציון הרב מרדכי אליהו שכאשר פנתה אליו תחנת הכבאים של נתיבות לחפש פתרון לכיבוי דלקות קוצים בשבת, לא התקין סידורים שיהיו טובים ספציפית רק לקוצים של נתיבות – אלא שיאפשרו את שירותי הכבאות של המדינה כולה, ללא חילולי שבת. דבר חשוב על רקע ההצתות הגדולות והזדוניות שידעה ישראל בימי השתוללות האינתיפאדה.

מדינת התורה

וההוכחה – כאשר בבנק המזרחי התעוררה בעיה של שבת וחברות השמירה (יש תקלות באזעקות האוטומטיות כפי שיודע כל בעל מכונית או עסק שהתקין אזעקה כזו, ואזעקות השווא מזניקות למקום רכב של חברות שמירה גם בשבתות) פנה האחראי על בטחון בבנק, חן ציון, אל הרב הישראלי, שגרס כי לחברות השמירה על בנקים מעמד חצי משטרתי והתיר קולות בעיקר באיסורי דרבנן לא רק מדאגה לבנק הספציפי אלא מתוך **השקפה הממלכתית הכוללת הרוצה להפעיל מדינה שלמה על־פי התורה**.

ובכן: תחרות על יוקרה חלילה? הבדלי רמת בשקלא וטריא ההלכתית? הבדלי השקפת עולם?

הרב מרדכי אליהו, הראשון־לציון איתן מאוד בדעתו על המתרחש בין שני המכונים: **תרבה חוכמה בישראל**, הוא אומר, **ותחרות בענייני הלכה היא דבר טוב**. אסור לקרוא לה תחרות, אומר עוד הרב אליהו, **אלא שתי שיטות בהלכה** והיו דברים בישראל מאז ומעולם. אין כאן ממלכתיות מול פרטנות אלא הוראות לשעת חירום ולא יותר מזה. ועוד אמר לי שהוא שמח ששעת החירום האחרונה גרמה להרבות בקידוש ה': "כלי התקשורת התחשבו ברצונו של עם ישראל ונתנו במה חופשית לרבנים לפסוק לעם, ועובדה זו – היא החשובה והיא העיקר."